

1951 ——— 1960

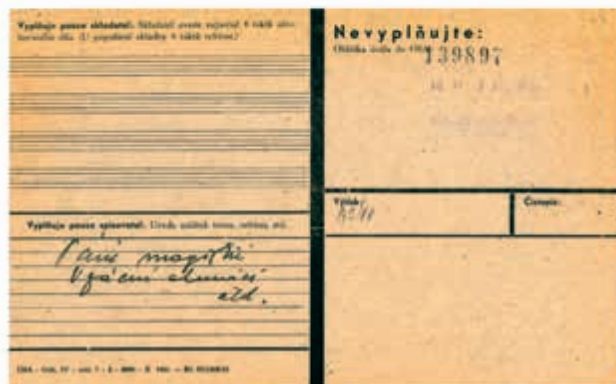
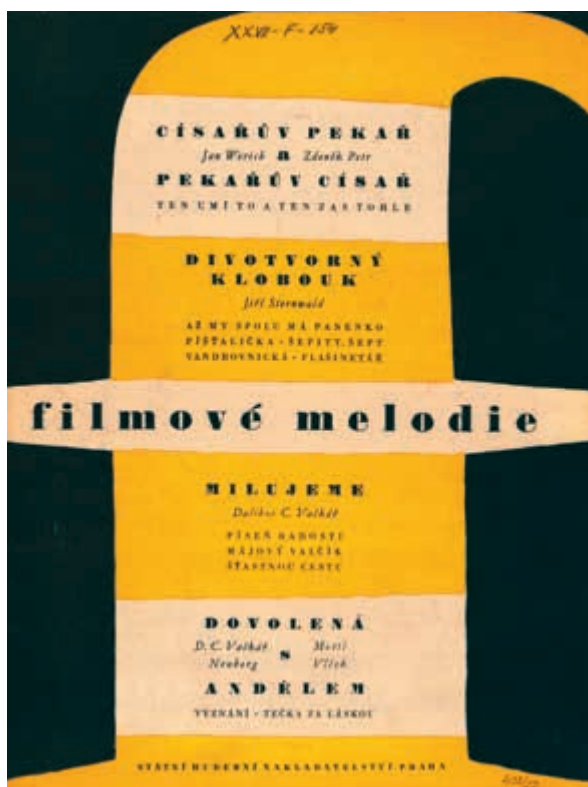
Ten umí to a ten zas tohle
Kdybych já uměl psát básně
Poustevník
Zítřka se bude tančit všude
Panenko modrooká
Hodně štěně
Píseň pro Kristýnku
Tak já nevím
Hvězdy nad Brnem
O růži
Lavička v jasmínu
Jednou, dvakrát
Čestářská
Šoféřská
Blues pro tebe
Docela všední, obyčejný den
Ráno a večer
Dáme si do bytu
Žižkovská
(Já mám ráda políra)
Marnivá sestřenice

1951

Ten umí to a ten zas tohle

(hudba i text: Zdeněk Petr, Jan Werich)

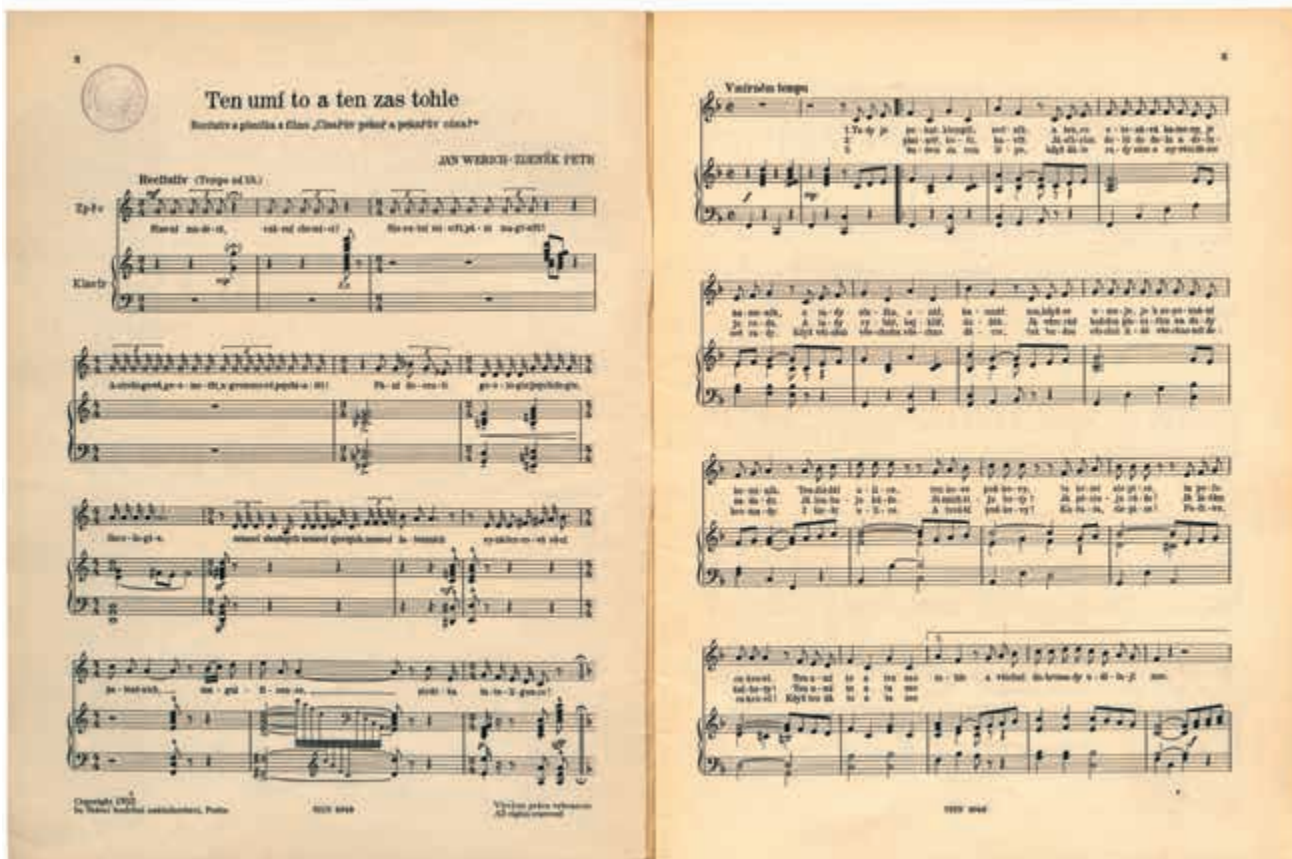
Závěrečná píseň z Werichova dvoudílného filmu *Císařův pekař a pekařův císař* je pravděpodobně nejpoblárnější písní, která přežila první polovinu padesátých let. Ondřej Suchý v knize *Werichův golem a golemův Werich* přetiskuje část vzpomínek autora hudby Zdeňka Petra na to, jak skladba vznikala: „Ve vrcholné scéně filmu měl scénář pro hlavního představitele písničku s recitativem za účasti velkého komparsu. Autor hudby k filmu Julius Kalaš odmítl toto hudební číslo komponovat. Jan Werich, který si text písně sám pro sebe napsal, zdokonalil totiž v tomto případě tvůrčí metodu, již s Voskocem používali při práci v Osvobozeném divadle: byl to způsob, kterému říkali ‚psát na potvoru‘,

rozumějme na jistý rytmický model, někdy dokonce na rytmus některé cizí písně. Werich, který jakožto muzikální člověk měl jistý dar zpěvnosti, přinesl tentokrát spolu s úvodními verši i základní melodický nápad a pochopitelně trval na tom, aby skladatel celého čísla z něho vyšel. Neuspěl se svým požadavkem u Kalaše, protože ten ve Werichově nápěvném motivu nacházel jistou podobnost s jednou ze svých písní pro Pěvecké sdružení kocourkovských učitelů, neuspěl snad ani u nikoho jiného (nevím už, zdali a na koho se obrátil) a požádal nakonec o spolupráci mě.

Pokládal jsem Werichův požadavek za oprávněný a přirozený, jeho melodický nápad za logický, takže jsem nabídku rád přijal. Složil jsem úvodní recitativ, napsal mezihry a druhou část písně a finále a celou věc jsem instrumentoval pro rozšířený Orchester Karla Vlacha. (...) Protože jsme se s Janem Werichem o práci na písničce podělili rovným dílem (bylo mi dopřáno zasáhnout trochu i do textu), představoval jsem ji vždy jako naše společné dílo, přičemž jsem Jana Wericha jako autora uváděl na prvním místě.“

K písni se česká společnost v průběhu let několikrát vrátila. Poprvé na festivalu Porta v roce 1986, kdy trio Hop Trop přišlo s parodií, která ukazovala v protikladu k původní písni, kam se dostaly ideály,

jež Werichova píseň hlásala: „Tam jsme sice podepsaní my, ale ve skutečnosti to vzniklo na jednom bláznivém večírku, kde nás bylo třicet, přihazovali jsme řádky a říčili u toho smíchy,“ popsal vznik písně šéf kapely Jaroslav Samson Lenk. Byla to sice jen dobová parodie, která místo „Tady je klempíř, tesař, zedník / a ten, co otesává kameny, je kameník...“ zpívala „Tady je pumpař, vekslák, řezník / a ten, co předražuje rajčata, je zelinář“, ale ve své době měla na široký okruh nejen folkového publika významný dopad.

Po listopadu 1989 se v rámci obrazoboreckých nálad pokoušelo pár radikálních publicistů napadat oblíbenou píseň jako budovatelský škvár, aniž brali v potaz fakt, v jaké době píseň vznikala a co a jak se pokoušela říci. Podobně neobstála ani jejich výčitka, že jako spoluautor nebyl ve filmu uveden Jiří Voskovec, i když film částečně vycházel z hry Osvobozeného divadla *Golem* z roku 1931. Téma je ve filmu zpracováno úplně jinak. A mimochodem, ani oba spoluautoři původní hry nikdy neuvěřili, že jejich hra obsahovala řadu výpůjček z románu Josefa Jiřího Kolára *Pekla zplození* z roku 1862. Znáť jej muse-li, protože Skupina surrealistů v ČSR z třicátých let,

mezi jejímiž členy byl také Jaroslav Ježek, jej uctívala jako významného předchůdce českého surrealismu.

Kdybych já uměl psát básně

(hudba: Václav Trojan, text: Jan Werich)

Ještě jedna píseň z dílny Jana Wericha je spjata s rokem 1951. Hudební divadlo v Karlíně tehdy dávalo novou verzi hry Voskovce a Wericha *Nebe na zemi*. Byla to kulturní senzace doby, protože právě v tomto představení se na divadelní prkna vrátil Vlasta Burian.

Nebe na zemi napsali Voskovec s Werichem na motivy staré anglické hry v roce 1936. Hra byla protkána dobovými politickými narážkami, které v roce 1951 dávno ztratily smysl. Werich ji proto výrazně upravil a mimo jiné přidal i nové písně. Tou nejvýraznější byla do předehry vkomponovaná píseň *Kdybych já uměl psát básně*, zpívaná Rudolfem